

Ivan Popovič Skaderuka-skadenoha

Samozrejme, že ho poznáte! To je ten, čo vytvoril pre (svoj) animovaný seriál Hlavičkove rozprávky postavu maliara (tiež Hlavičku), ktorý priamo na obrazovke maľoval vílu Lomničku a vílu Slabejku! Vymyslel im tváre, obliekol ich do smiešnych šiat a rozpochyboval. Ich vety sa dodnes citujú v kamarátskych doťahovačkách – pamätáte sa? „Citrón je skutočne kyslý, ale zato v ňom žijú dobré vitamíny!“ Haha. Ale nelen to. Svojimi rukatými-nohatými a najmä uchechtanými postavičkami ilustroval množstvo knižiek pre deti – napríklad takých Panpulónov od Miroslava Válka, Kvet Alfabet od Ľubomíra Feldeka, Magdalénku a škriatkov od Libuše Friedovej a aj vlastné knihy pre dospelých ako Ezra, Utešiteľ žien a Žena cez palubu, alebo (e)PIGRAMY s Erikom Ondrejčíkom.

Ivan Popovič dal hrdinkám a hrdinom svojich knižiek alebo časopiseckých sérii, hm... najmä poznateľnosť. Pozriete sa na ne a na nich a presne viete, kto ich vytvoril. Podobajú sa na seba. Podobne sa obliekajú, ich pohyby majú presnú, až šablónovú štylizáciu, skeče sa opakujú v rôznych variáciách. Ale pozor – žiadna nuda. Obrázky navzájom komunikujú, akoby skákali z knižky do časopisu a do ďalšej knižky.

Ich príbeh sa tak nikdy nekončí – vždy si nás zavolajú do ďalšieho: „Pozrite sa! Tu sme!“

Ved' prečo by sa mal meniť? Tá poznateľnosť predsa funguje: reagujeme na ňu (my čitatelia a čitateľky) na prvú dobrú, vždy keď zachytíme známy ťah (v prípade Ivana Popoviča je to čierna linka, tú neopúšťa nikdy, často s ňou pracuje „jedným ťahom“), ponáhlame sa pozrieť, čo si pre nás autor opäť pripravil. Nie je to nová technika. Pracuje s ňou množstvo svetových autorov: naozaj by ste chceli stále „niečo iné“ od Charlesa M. Schulza, ktorý vytvoril Snoopyho, alebo od Jeana-Jacquesa Sempého, ktorý roky plnil časopisy patáliami malého Mikuláša, či Alberta Uderzoa s jeho desiatkami dielov Asterixa a Obelixa?

Ivan Popovič je kontrastný umelec. To, čo zúžil vo výraze, rozšíril vo forme. Register médií, na ktorých tvorí, je obdivuhodne rozmanitý: od kresby cez maľbu, karikatúru a dizajn, plagátovú tvorbu, logá či kampane, alebo televízne spoty, dokonca architektonické diela. Od polovice šesťdesiatych rokov až dodnes sa venuje krátkometrážnemu animovanému filmu – od satirických aktoviek po večerníčky a dokumentárne filmy. Medzi jeho najúspešnejšie filmy patrí napríklad groteska o ľudskej hlúposti „Socha“ z roku 1969, ktorú vytvoril v spolupráci s Jaroslavou Havettovou, alebo už spomínaný večerníčkový seriál „Hlavičkove rozprávky“ z roku 1975, či „Panpulóni“ – spojenie animácie, fotorealizmu a živej hereckej akcie. Pracoval (a stále pracuje) s reflexiami súčasnosti – s ekologickými témami, dotýka sa sci-fi. Zo svojich ciest natočil série dokumentov „Ďaleko je blízko“ a „Krátka správa o zázraku“.

Je jednoducho vtipný. Má ten nesamozrejmý dar dať svojim hrdinom a hrdinkám punc bezstarostnosti, s ktorou prechádzajú svojimi príbehmi. Veľa sa smejú, usmievajú, žiadna situácia pre nich nie je neriešiteľná.

Priamočiaro reflektuje každodennosť a, čo je dôležité, nešifruje. Ako to nakreslí, tak to (v tom príbehu) je. Žiadne spodné tóny, žiadna melanchólia, žiadne odkazy. To nesmierne oslobodzuje, keď si tie čítame. Zrazu netreba nič robiť, len v tej chvíli „byť“ – s textom, s ilustráciou.

Áno, je to umenie.

Rokmi sa „vykreslil“.

O svojej ilustrátorskej tvorbe sám (v Online lexikóne slovenských filmových tvorcov, ktorý vytvorila Katedra audiovizuálnych štúdií na Vysokej škole múzických umení) hovorí, cit.: „Vtedy (v 70-tych rokoch, pozn.) vychádzala Včielka, Zornička, ABC Pionierov, magazín Prúd, Ohník. Ilustroval som vlastne priebežne všetky tie časopisy. V Zorničke som robil desať - dvanásť rokov na zadnú stranu taký seriál, Príbehy s Mydlinkou sa to volalo, a to bol pre mňa stabilný job, ktorý som mal. Paralelne s tým som ilustroval Slovenku. Časopis Slovenku. Poviedku, vtedy ešte mali poviedku. Dnes sa blížia k bulváru, ale vtedy mali poviedku. Tak som ilustroval týždeň čo týždeň tiež asi 12 – 13 rokov. A to bola zasa robota úplne o niečom inom, takže bolo aj pre deti, aj pre dospelých.“

Dostal sa na hrot, kde každá ďalšia ilustrácia znamená väčšiu a väčšiu blízkosť, až dôvernosť s čitateľmi. „Toto predsa poznám! Toto som už niekde videl!“

A ako píše kunsthistorička Barbara Brathová: „Autor je cestovateľ, ktorý nasáva všetky životné atmosféry a nuansy. Raz optimistické až extrémne ľahko nadnesené, ktoré treba do seba vdýchnuť alebo sa nad ne s úsmevom povzniesť, inokedy sú to ironické pravdy, ktoré vkladá do malých duší svojich postavíček, aby nám cez ne pertraktoval trápnosť a komickosť tohto sveta. Avšak jeho karikovanie je vždy akosi mierumilovné, pacifistické, nesie sa v oblaku jeho voľného života bez hraníc, ktoré nás zväčša do istej miery limitujú.“

— Ida Želinská —
kurátorka TOTO! je galéria

Ivan Popovič

* 1944

nie je iba ilustrátorom, ale aj režisérom, scenáristom, spisovateľom alebo animátorom, či karikaturistom. Vyštudoval geografiu a kartografiu na Vyššej priemyselnej škole stavebnej a zememeračskej, niekoľko rokov pracoval aj ako kreslič a revízor máp. V roku 1963 sa zamestnal ako výtvarný redaktor vo vydavateľstve Smena, od roku 1966 je „na voľnej nohe“. Ilustroval množstvo kníh pre deti aj pre dospelých – od experimentálnej autorskej knižky s bratom Vladimírom A ja sa volám Klinček! a vlastnej Mať tak o koliesko viac! cez „kultovky“ Panpulóni Miroslava Válka, Prázdniny so strýcom Rafaelom Vincenta Šikulu, Kvet Alfabet Lubomíra Feldeka, Magdalénka a škriatkovia Libuše Friedovej, Lelka zo sekretára Alty Vášovej. Venoval sa aj časopiseckej ilustrácii, v rokoch 1968 – 1969 vychádzali jeho Janove listy a v rokoch 1973 – 1974 a 1977 Cesta do Page-Page v časopise Kamarát, či v 70.-až 80. rokoch komix Večerničky s Mydlinkou (časopis Zornička). Za svoje diela získal napríklad Výročnú cenu Literárneho fondu (v 1984 za A ja sa volám Klinček!), Cenu IBBY za najkrajšiu knihu pre deti (Farebné rozprávky, 2000) a Cenu Ludovíta Fullu.

www.totojegaleria.sk